

Past - Present - Future

REGIONALNI AKCIJSKI PLAN NA TEMU

Kulturne mjere
za promociju kreativnosti i začetaka
industrijske baštine
Sisačko-moslavačke županije
2020. – 2023.

Abstract

All the activities proposed by this document are essential to merge an old industrial heritage and new modern technologies for future development. Sisak Moslavina County as an old industrial area has so far lived literally in the past, passing only stories and photographs of old industrial factories, plants, machinery and workers' settlements to new generations. By combining cultural activities and modern technologies, it is possible to change the perception of society and give to industrial sites a new character.

At the moment the development of creative industry in the Sisak Moslavina County is at the very beginning. For this reason, the County will support and propose the implementation of activities aimed at encouraging innovation and creativity.

The main development projects, which are in the main focus of this document, are gathered in the group so-called - Projects that promote modern, creative industrial culture.

O projektu InduCult2.0

Projekt „Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi”/”A New Industrial Culture in Central Europe” - InduCult2.0 bavi se očuvanjem industrijske baštine i njenog korištenja. Projektom su obuhvaćene regije Središnje Europe za koje je karakteristična industrijska proizvodnja. Uspostavljeno je partnerstvo radi otkrivanja industrijske kulture regija koja ih može pozicionirati kao regije privlačne za rad, život i razonodu.

Partnerstvo na projektu čini 8 regija s dugogodišnjom industrijskom tradicijom:

- Pokrajina Zwickau (Njemačka)
- Općina Leoben (Austrija)
- Pokrajinska udruga lokalnih akcijskih grupa regije Karlovy Vary (Republika Češka)
- Komora za gospodarstvo, industriju, obrt i poljoprivredu, Padova (Italija)
- BSC poslovni centar d.o.o, Kranj (Slovenija)
- Sisačko-moslavačka županija (Hrvatska)
- Centar za gospodarski razvoj Opolskie (Poljska)
- Stebo – Centar kompetencija za razvoj zajednice (Belgija).

Vrijeme trajanja projekta je od lipnja 2016. **do** svibnja 2019.

Vrijednost projekta je 3.000.295,16 EUR od čega je 163.548,04 EUR osigurano proračunom projekta Sisačko-moslavačkoj županiji kao projektnom partneru.

Projekt je financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Kroz **InduCult2.0** projekt, Sisačko-moslavačka županija imala je zadaću provesti sljedeće aktivnosti:

- Izraditi regionalnu strategiju i *akcijske planove za očuvanje/upravljanje industrijskom kulturnom baštinom*
- organizirati edukacije za obrazovne institucije i institucije zadužene za zaštitu kulturne baštine, jačanje regionalnog industrijskog identiteta i primjenu inovativnog edukativnog pristupa
- izraditi tiskanu verziju mape industrijske baštine
- organizirati transnacionalnu kulturnu izložbu i
- uspostaviti infocentar industrijske baštine.

Interreg
CENTRAL EUROPE

European Union
European Regional
Development Fund

InduCult2.0

Uvod

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) Sisačko-moslavačka županija (SMŽ u daljnjem tekstu) je dio administrativno-teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske sa sjedištem u Sisku. Središnju Hrvatsku kojoj pripada i prostor SMŽ određuje najveća gustoća industrijske izgrađenosti, zaposlenosti i proizvodnje, čiju osnovu čini industrijalizirani trokut Zagreb - Karlovac - Sisak na koji se nadovezuje nekoliko manjih industrijskih sustava i pojedinih industrijskih središta. Sisačko-moslavačka županija ima površinu od 4463 km² te je po površini među najvećim županijama u Republici Hrvatskoj i zauzima cca 7,9 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske.

Sisačko-moslavačka županija je kroz cijelu povijest bila jedno od najvećih industrijskih središta Hrvatske s jakom tradicijom u obrtu i industriji te bogatom industrijskom baštinom koju čine industrijske građevine, tvornice, prometne infrastrukture, zgrade industrijske infrastrukture, strojevi i radnička naselja, a sve to zahvaljujući rafineriji nafte, željezari, riječnoj luci, trgovini, silosu, mlinskoj i pekarskoj proizvodnji, petrokemiji, tekstilnoj, drvenoj, prehrambenoj industriji itd. Danas je situacija potpuno drugačija, isprva rat, a zatim i financijska kriza doveli su do gašenja velikog dijela industrijskog sektora što je rezultiralo napuštanjem industrijskih kompleksa te posljedično tome brojne druge negativne efekte s kojima se regija i danas nosi. Nakon industrijskog kraha nekoliko građevina industrijske baštine prenamijenjena je, no i dalje je veliki dio ostao zapušten i nije dobio svoju svrhu. Za Sisačko-moslavačku županiju kao staro industrijsko područje uglavnom se vežu negativne konotacije dok istovremeno Županija ima ogromne potencijale za korištenje industrijske baštine u svrhu promicanja pozitivnog regionalnog branda koji se odnosi na povijest, tradiciju i inovacijski kapacitet industrijske baštine.

Gradovi Sisak, Kutina i Petrinja predstavljaju središnje točke poticanja razvoja industrijske kulture Sisačko-moslavačke županije što zbog svoje uloge u prošlosti, što radi svoje trenutne uloge i potencijala za budući napredak. Iz tog razloga akcijski plan će se temeljiti na sva tri spomenuta područja.

Prema mišljenjima muzejskih stručnjaka, Sisačko-moslavačka županija sa svojom bogatom poviješću i potencijalom za budući razvoj industrijske kulture može potaknuti novi početak gospodarskog razvoja i održivog zapošljavanja na regionalnoj razini. Industrijska područja županije mogu postati kvalitetni životni prostor za stvaranje kreativne industrije.

Upravljanje kulturnim planiranjem županije pruža dodatne lokalne vrijednosti koje mogu poslužiti kao temelj društvenom i gospodarskom napretku, te voditi ka međunarodnoj prepoznatosti i konkurentnosti županije.

Suvremeno moderno doba donosi brojne novine koje zahtijevaju sve veća ulaganja u područje inovativnosti i tehnološkog razvoja. Iz tog razloga je potrebno poraditi na spoju "starog i novog" te uložiti u dio tradicionalne ostavštine koja se odnosi na industrijsku baštinu koristeći se inovacijama i kreativnim metodama. Nastavno na spomenuto, kako bi se održao korak sa suvremenim trendovima, a da se uz to ne zaboravi veoma bitan segment povijesti županije koji se odnosi na industrijsku baštinu, nužno je pratiti smjernice regionalne strategije Sisačko-moslavačke županije "Nova industrijska kultura u Središnjoj Europi" i akcijske planove kao njezinih produkata. Važno je naglasiti kako se ovakav tip dokumenta po prvi puta izrađuje na području cijele države Hrvatske što ukazuje na i dalje nedostatnu brigu o industrijskoj baštini i razvoju industrijske kulture na područjima gdje za to itekako postoji veliki potencijal.

Također, pri izradi regionalne strategije i povezanih dokumenata korištena je važeća Županijska razvojna strategija Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2017. - 2020. kojom su određeni sljedeći razvojni ciljevi: Gospodarski rast i zapošljavanje, Zaštita okoliša i očuvanje prirodne i kulturne baštine te Razvoj infrastrukture i unaprjeđenje kvalitete života. Među prioritetima od značaja za razvoj regionalne strategije i povezanih akcijskih planova iz ŽRS se može izdvojiti sljedeći: Razvoj inovativne, elektroničke i izvozno orijentirane industrije s povezanim mjerama: Poticanje elektroničke i druge industrije temeljene na većoj dodanoj vrijednosti i Poticanje industrije temeljene na inovacijama i suvremenim tehnologijama. Također, važan je prioritet Razvoj turizma s mjerama Povezivanje sudionika turističkog razvoja i obogaćivanje turističke ponude i Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma. Strateški prioritet razvoja obrazovne infrastrukture temeljene na visokoj tehnologiji, razvoja ljudskih resursa i aktivnog tržišta rada izravno je povezan s gospodarskim rastom i zapošljavanjem. Važnost održivog korištenja prirodnih resursa i kulturne baštine prepoznata je mjerom Njegovanje i održivo korištenje kulturne baštine.

Dokument je izrađen za razdoblje **2020. – 2023.** uz suradnju sa stručnjacima iz fokus grupe projekta **InduCult2.0** – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski Muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Tematski fokus

Sve aktivnosti predložene ovim dokumentom bitna su poveznica starog s novim u svrhu razvoja u budućnosti. Sisačko-moslavačka županija kao staro industrijsko područje do sada je doslovno živjela u prošlosti, prenoseći jedino priče i fotografije o starim industrijskim tvornicama, pogonima, strojevima i radničkim naseljima novim naraštajima. Kako bi se industrijska baština očuvala i održala potrebno je učiniti mnogo više, potrebno je njegovati industrijsku kulturu i na taj način promovirati se i u druge krajeve Hrvatske ali i inozemstva. Spojem kulturnih aktivnosti i modernih tehnologija moguće je mijenjati percepciju društva te industrijskim lokalitetima dati novo obilježje

Trenutno na području Sisačko-moslavačke županije razvoj kreativne industrije je na samom početku. Iz tog razloga Županija mora predlagati i nastojati provoditi mjere usmjerene poticanju razvoja inovacija i kreativnosti.

Područja na koje se odnose glavni razvojni projekti obuhvaćaju sljedeće skupine projekata:

- Projekti koji promiču modernu, kreativnu industrijsku kulturu

Aktivnosti

Svaka od predloženih aktivnosti može se provesti kao sastavni dio nekog projekta ili kao zasebna inicijativa od strane relevantnih institucija s posebnim interesom za područje Industrijske kulture i baštine u cilju promicanja kreativnosti u industrijskoj kulturi te podizanja svijesti lokalnog stanovništva ali i šire javnosti u konačnici o istoj.

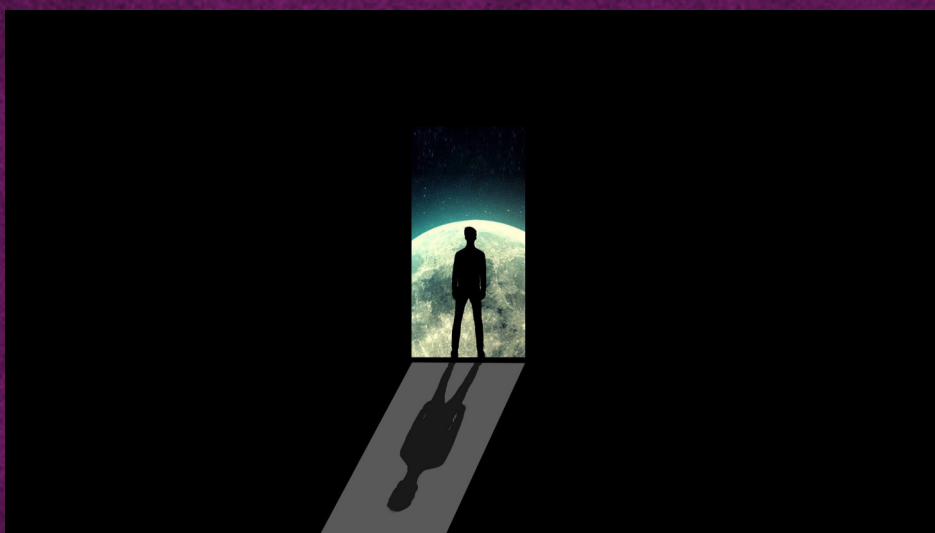
Projekti koji promiču modernu, kreativnu industrijsku kulturu

Danas, kada se tradicionalna industrija postepeno zamjenjuje nekim drugim sektorskim oblicima otvara se mogućnost izgradnje nove, modernije industrijske kulture koja je kreativna i zabavna. Spoj prošlosti radi očuvanja tradicionalne vrijednosti područja i uvođenje novih modernih modela za prikazivanje i prijenos sadržaja, omogućuje stvaranje preduvjeta za razvoj nove industrijske kulture koja će zadovoljiti kulturne potrebe svih generacija, posebice mladih.

U nastavku slijedi nekoliko prijedloga aktivnosti u cilju promicanja kreativnosti u industrijskoj kulturi:

➤ Pogled kroz virtualna vrata

Prijedlog se odnosi na postavljanje portala - vrata s pogledom na prošlost, pri ulazu u određeni industrijski objekt, zgradu, radničko naselje i sl. Cilj je da se na kreativan način, služeći se modernim tehnologijama, omogući prikaz jednog dijela povijesti povezan s industrijskom baštinom. Postavljanje tih instalacija predviđa se na mjestima koja će pratiti turističku rutu osmišljenu od strane turističkih zajednica. Cilj je obogatiti turističke sadržaje i pružiti posjetiteljima što kvalitetniji uvid i doživljaj o nekadašnjem stanju tog dijela industrijske baštine kako bi što bolje vizualizirali informacije dobivene od turističkih vodiča.

Razdoblje provedbe:
2021.

Nositelj: Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije u suradnji s gradskim muzejima i Sisačko-moslavačkom županijom

Aktivnosti

➤ Industrijska baština kroz Virtual Reality naočale

Jedna od aktivnosti koja se predlaže je izrada VR naočala s prikazima lokaliteta industrijske baštine iz Sisačko-moslavačke županije. VR naočale služile bi onim posjetiteljima koji nisu u mogućnosti fizički posjetiti spomenuta mjesta i vidjeti portale. Razlika između portala i naočala je u tome što su naočale prenosive i imaju mogućnost prikaza više lokaliteta iz izbornika. Naočale bi bile u trajnom vlasništvu turističkih zajednica ili muzeja s ciljem obogaćenja sadržaja za posjetitelje.

Razdoblje provedbe: 2021.

Nositelj:

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije u suradnji s gradskim muzejima i Sisačko-moslavačkom županijom

➤ Prenamjena broda Biokovo u kreativni centar neformalne edukacije

Jedna od predloženih aktivnosti je prenamjena industrijskog prostora broda Biokovo u kreativni centar neformalne edukacije, koji će nuditi različite oblike edukacija i zabavnih sadržaja za lokalno stanovništvo i posjetitelje. Predlaže se organizacija prostora na način da jedan dio Centra bude namijenjen za neformalno druženje svih posjetitelja tzv. HangOut soba, zatim jedan dio bio bi prostor Edukativne dvorane i zadnji dio bio bi namijenjen zabavnom sadržaju u sklopu kojeg bi se osmislila igrice Escape Room na temu industrijske baštine.

Razdoblje provedbe: 2020.

Nositelj:

Sisačko-moslavačka županija

Aktivnosti

➤ Sisačko-moslavačka županija kao središte gaming industrije

S obzirom da je Razvojna agencija SI-MO-RA već pokrenula inicijativu "Sisačko-moslavačka županija kao središte gaming idustrije" i okupla oko sebe stručnjake iz gaming svijeta u svojem projektu PISMO, kao jedna od mjera promicanja kreativnosti predlaže se izrada video igrice. Upoznavanje povijesti županije s aspekta industrijske baštine imalo bi edukativan ali i zabavan karakter namijenjen svim generacijama.

Razdoblje provedbe:
2023.

Nositelj:
Razvojna agencija
Sisačko-moslavačke
županije SI-MO-RA

➤ Ulična umjetnost – „City Industrial mural“

Sljedeći prijedlog odnosi se na stvaranje modernije slike o industrijskoj baštini kroz oslikavanje gradskih površina u Sisku, Petrinji i Kutini. Tendencija ove aktivnosti je da se odmah na prvi pogled prilikom posjete spomenutim gradovima može osjetiti kako su to bila nekad velika industrijska središta koja i dalje njeguju industrijsku kulturu. Ova aktivnost također utječe na proširenje turističkih sadržaja.

Razdoblje provedbe:
2023.

Nositelj: Razvojna
agencija Sisačko-
moslavačke županije
SI-MO-RA

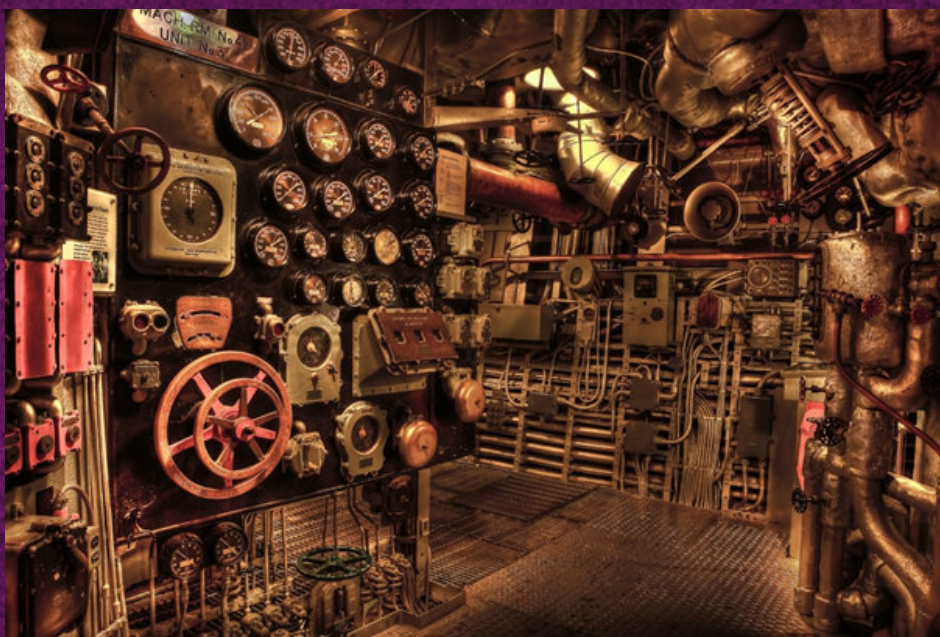

Aktivnosti

➤ Osvremenjivanje interpretacije industrijske baštine

Kao kulturna mjera za poticanje regionalnog identiteta predlaže se osmišljavanje raznih oblika osvremenjivanja odnosno modernizacije interpretacije industrijske baštine. To je moguće provesti putem osmišljavanja logičke tematske igre popularne pod nazivom escape room u kojoj igrači fizički sudjeluju i imaju 60 minuta kako bi riješili zagonetke i izašli kao pobjednici. Tema igrice bila bi vezana uz industrijsku baštinu, te bi pružala edukativno zabavni karakter posjetiteljima ali i lokalnom stanovništvu.

Također, planirani su i digitalni interaktivni oblici interpretiranja poput web stranica, virtualnog muzeja, video-igara te raznih društvenih igara koje također mogu doprinijeti razvoju kreativne industrije u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Razdoblje provedbe:
2023.

Nositelj: Sisačko-
moslavačka županija

➤ Radionice

Zasigurno kao jedna od aktivnosti za promicanje kreativnosti industrijske kulture predlaže se organizacija i provedba kreativnih radionica raznih sadržaja – pisanje pjesničkih tekstova i recitacija, crtanje, izrađivanje umjetnina od starih neupotrebljivih materijala i sl. Radionice bi bile namjenjene lokalnom stanovništvu i posjetiteljima. Rezultati radionica bili bi predmet izložbe na manifestaciji dana industrijske baštine.

Također, očekuje se da će šira javnost sudjelovati u davanju prijedloga o sadržajima u okviru Industrijske kulture koje bi voljeli vidjeti u svojem gradu i od kojih bi grad imao mogućnost za napredak i razvoj.

Razdoblje provedbe: 2020. - trajno

Nositelj: Gradski muzeji

Metoda

Prilikom izrade dokumenta korištena je metoda analize dostupnih izvora informacija i postojećih dokumenata te metoda intervjua s ključnim dionicima očuvanja industrijske baštine i promoviranja industrijske kulture odnosno članovima fokus grupe. Također, provedene su on-line konzultacije s ključnim dionicima s ciljem upoznavanja i rasprave ciljeva i sadržaja ovog dokumenta.

U razdoblju siječanj - ožujak 2019. godine obavljani su intervjui s čelnicima kulturno-povijesnih i drugih relevantnih institucija na području Sisačko-moslavačke županije odnosno članovima fokus grupe projekta InduCult2.0 – Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, Turistička zajednica Grada Siska, Turistička zajednica Grada Petrinje, Gradski muzej Sisak, Muzej Moslavine Kutina, Interpretacijski centar baštine Banovine, Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SI-MO-RA d.o.o. i Sisačko-moslavačka županija.

Zaključak

U svim razvijenim zemljama pojavljuju se novi trendovi koji ističu važnost pokretanja kreativnog potencijala u lokalnim/regionalnim sredinama kako bi bile privlačne za život i rad. Iz toga razloga postavlja se pitanje kako razviti podlogu kreativne i kulturne industrije, kako iskoristiti potencijal koji nudi kultura i umjetnost svakog grada i zemlje, te kako stvoriti kvalitetno okruženje za život i rad na korist svih stanovnika.

Zaključak je da se osim njegovanja tradicionalnih vrijednosti treba usmjeriti na razvijanje novog vlastitog identiteta koji je specifičan za svaku regiju, koji uvijek mora ići u korak s vremenom, što znači slijediti tehnološke trendove koji će zadovoljiti kulturne potrebe svih generacija. Razvoj kreativne industrije u Županiji na samom je početku, a potencijala je mnogo. Sisačko-moslavačka županija je do nedavno bila fokusirana isključivo na prošlost i tradicionalno nasljeđe s minimalnim ulaganjem u razvoj i početak kreativnih industrija. Brojni lokaliteti industrijske baštine s područja Županije nepoznati su velikoj većini lokalnog stanovništva i trenutno nemaju svoju svrhu, no kroz provedbu aktivnosti predloženih ovim dokumentom industrijska kultura može pridonijeti atraktivnosti lokacije i stvaranju modernije slike o Sisačko-moslavačkoj županiji.

Bogata i raznolika kulturna baština Europe predstavlja važan motiv dolaska turista u regiju, ali ujedno i bitan ekonomski faktor razvoja. Regije, koje nisu u centru ekonomskih zbivanja, kao što je to Sisačko-moslavačka županija, mogu se osloniti na turizam kao bitan sektor za stvaranje radnih mjesta. Kultura je ključan faktor u poticanju kreativnosti i stvaranju inovativnog društva temeljenog na ekonomiji znanja. Regije sa visokim postotkom osoba zaposlenih u kulturnim kreativnim industrijama, regije su koje se razvijaju bolje i kvalitetnije. Kreativne industrije, uključujući oglašavanje, arhitekturu, obrte, dizajn, glazbu nose velik potencijal za stvaranje radnih mjesta i visokog životnog standarda. Kako Sisačko-moslavačka županija predstavlja postindustrijsku regiju, nužnost takvih društava je ekonomija bazirana na kulturi i kreativnosti. Kako bi tvrtke opstale na tržištu, ne trebaju samo efikasan proizvodni proces nego i snažan brend, motivirano osoblje i upravu koja uvažava kreativnost.

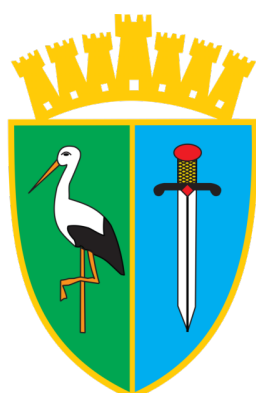

Past - Present - Future

SISAČKO-MOSLAVAČKA
ŽUPANIJA

SIMORA
RAZVOJNA AGENCIJA
SISAČKO MOSLAVAČKE ŽUPANIJE